

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 504/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Olosom, Karola Kašjaka 1, Rajecké Teplice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 35 Tk 1/2014-332 z 9. júna 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tdo 7/2016-390 zo 17. februára 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Martinom

Olosom, Karola Kašjaka 1, Rajecké Teplice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 35 Tk 1/2014-332 z 9. júna 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Tdo 7/2016-390 zo 17. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol napadnutým rozsudkom okresného súdu uznaný za vinného v bode 1 zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v spojení s § 138 písm. b) Trestného zákona a v bode 2 zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona k § 145 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Trestného zákona v spojení s § 139 písm. c) Trestného zákona. Za to bol sťažovateľovi okrem iného uložený trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Napadnutým rozsudkom okresný súd schválil dohodu o uznaní viny a prijatí trestu (ďalej len „dohoda o vine a treste“) podľa § 255 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v spojení s § 334 ods. 1 a 4 Trestného poriadku uzavretú medzi prokurátorom Krajskej prokuratúry v Žiline (ďalej len „krajská prokuratúra“) a sťažovateľom ako obžalovaným na hlavnom pojednávaní konanom 9. júna 2014.

Skutok, pre ktorý bol sťažovateľ napadnutým rozsudkom okresného súdu právoplatne uznaný za vinného, spočíval v tom, že sťažovateľ

«1/ od presne neurčeného obdobia roku 2006 do 11. novembra 2013 v mieste trvalého bydliska, v rodinnom dome v obci [REDAKOVANÉ], opakovane pod vplyvom alkoholu svoju manželku [REDAKOVANÉ] ťahal za vlasy, kopal do nôh, udieral pästami do oblasti hrudníka a fackal ju, zo začiatku, prvé štyri roky tak raz za pol roka, neskôr intenzita jeho útokov bola každé dva až tri mesiace, čím jej

spôsovoval rôzne podliatiny na rukách, nohách a hrudniku, zároveň jej pri útokoch vulgárne nadával, že je kurva, prostitútka a bachraňa, žiarlil na ňu a vyčítal jej, že chodí za inými chlapmi, čím je spôsovoval psychické utrpenie, [ďalej len „skutok podľa bodu 1“]

2/ dňa 11. novembra 2013 asi o 06.50 hod., v obývačke rodinného domu č. 1025 v obci [REDAKOVANÉ], po predchádzajúcej hádke, v úmysle usmrtiť pristúpil k svojej manželke [REDAKOVANÉ] a mačetaou o celkovej dĺžke 62 cm a dĺžke čepele 47,5 cm ju odzadu sekol minimálne 5-krát do oblasti hlavy, zároveň ju sekol po oboch rukách, keď si kryla hlavu rukami, čím jej spôsoobil sečnú ranu v čelovo-temennej oblasti vľavo 5 cm dlhú idúcu na kosť, dve sečné rany v temenno-záhlavovej oblasti vľavo s dĺžkou 7cm a 9 cm, sečnú ranu na záhlaví vpravo prenikajúcu do podkožia, otvorenú zlomeninu horného článku 4. prsta na pravej ruke, sečnú ranu na chrbte pravej ruky, sečnú ranu na chrbte 4. a 5. prsta pravej ruky, sečnú ranu v oblasti pravého predlaktia dlhú 1,5 cm, sečnú ranu v oblasti dolného článku palca na ľavej ruke, otvorenú zlomeninu dolného článku palca ľavej ruky, amputáciu dolného článku ukazováka na ľavej ruke, sečnú ranu na chrbtovej strane dolného článku 3. prsta ľavej ruky, ktoré zranenia si vyžiadali chirurgický zákrok s hospitalizáciou 8 dní v nemocnici a obmedzenia v obvyklom spôsove života po dobu 12 týždňov, pričom ak by si [REDAKOVANÉ] nechránila pred útokom hlavu predostretými rukami došlo by k jej usmrteniu.» [ďalej len „skutok podľa bodu 2“]

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ najskôr sám a následne prostredníctvom obhajcu v zákonnej lehote dovolanie, v ktorom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietal zásadné porušenie svojho práva na obhajobu. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa napadnutým uznesením odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, pretože podľa jeho záveru bolo zrejmé, že v predmetnej trestnej veci nebol naplnený sťažovateľom uplatnený dovolací dôvod.

Sťažovateľ svoju sťažnosť podanú ústavnému súdu odôvodňuje najmä takto:

„V danej trestnej veci došlo k porušeniu práva na obhajobu a rovnosť zbraní, ktoré majú za následok porušenie práva na spravodlivý proces.

... jediným relevantným dôkazom pre kvalifikáciu skutku ako pokusu zločinu vraždy bol znalecký posudok znalca [REDAKOVANÉ] zadovážený vyšetrovateľom v prípravnom

konaní. Samotné znalecké dokazovanie v prípravnom konaní však prebiehalo značne neštandardne, navyše spôsobom, ktorý nemá v právnom štáte miesto. Znalec totiž najprv vypracoval posudok, podľa ktorého záveru zbraň - mačeta nebola v danom prípade spôsobilá privodiť poškodenú smrť, a poškodená nebola poranená takým rozsahom, že by jej to mohlo zapríčiniť smrť (č. l. 131 spisu). Takéto závery posudku samozrejme vylučovali kvalifikáciu skutku ako pokusu vraždy a ustálili iba ublíženie na zdraví. Následne však dozorujúci prokurátor vydal dňa 20.01.2014 písomný pokyn, aby vyšetrovateľ uložil znalci znalecký posudok doplniť, pretože znalec podľa názoru prokurátora nemohol vedieť a riadne posúdiť stav veci bez toho, aby osobne nepreskúmal samotnú zbraň. Samotný súdny znalec však ako odborne spôsobilá osoba a odborník pritom v konaní vôbec nežiadal, aby mu zbraň bola pri vypracovaní posudku predložená. Taktiež vyšetrovateľ, ktorý je pri vyšetrovaní nezávislý a samostatný, nevidel sám na tento postup a na doplnenie posudku dôvod. Je tak zrejmé, že znalec bol OČTK, ktorému závery jeho posudku nevyhovovali, priamo inštruovaný, čo následne vyústilo, že znalec pri doplnení posudku absolútne zmenil svoje predchádzajúce závery a v doplnení posudku už uzavrel, že predmetná zbraň bola schopná spôsobiť smrť poškodenej. Na základe tohto doplnenia posudku (skôr jeho opravou na základe vyžiadania prokurátora) potom bol skutok prekvalifikovaný (čl. 5) a na moju osobu podaná obžaloba pre pokus obzvlášť závažného zločinu vraždy. Trestné stíhanie vo veci pritom začalo pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. b/. Tr. zák. Je tak nesporné, že v prípravnom konaní bolo znalecké dokazovanie vykonané nezákonne a v rozpore so základnými právami obvineného, najmä právom na obhajobu. V konaní mal byť znalec po doplnení posudku vypočutý, pričom mi malo byť umožnené klásť znalci otázky resp. mal byť vypracovaný tzv. kontrolný znalecký posudok, nakoľko predchádzajúce meniace sa závery znalca [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] dôvodne vzbudzujú pochybnosti o správnosti záverov jeho posudku ako aj nestrannosti osoby znalca. Znalec by ako garant odbornosti problematiky nemal nikdy podliehať tlakom ktorejkoľvek strany (a to ani nepriamo), inak jeho postavenie nie je nestranné a nezávislé.

2. Treba zdôrazniť, že každý obvinený sa priznáva ku skutku a nie aj ku jeho právnej kvalifikácii. Ja sa ku skutku priznal, nie však ako ku pokusu vraždy, ale ako ku ublíženiu na zdraví. Uvedenému nasvedčuje i to, že vo veci bola podaná obžaloba (a nie návrh na

schválenie dohody o vine a treste), pričom k dohode došlo až po otvorení hlavného pojednávania (HP). Z celej situácie na HP som bol zmätený, chápal som veci tak, že som sa priznal k ublíženiu na zdraví a nie k pokusu vraždy a vec sa uzavrie dohodou v zmysle môjho priznania. Taktiež môj obhajca ma nedostatočne informoval o procesnej stránke veci, pričom na nejakú kvalifikovanú poradu na HP nebol priestor a iba ma inštruoval, že bez dohody mi bude uložený vysoký trest. HP bolo narýchlo prerušené a následne namiesto prejednávania veci bola schválená dohoda o vine a treste, čo je pri tak závažnej kvalifikácii a uloženom treste viac ako neštandardné a v celom kontexte procesu bolo porušením práva na obhajobu.

3. V konaní mi bol vyšetrovateľom pri preštudovaní spisu po skončení vyšetrovania zamietnutý návrh na vykonanie výsluchu svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí mali priame vedomosti o našom spolužití s poškodenou. Tento dôkaz bol pri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby plne namieste a mohol preveriť a vyvrátiť tvrdenia poškodenej o údajnom dlhodobom týraní jej osoby. Vyšetrovateľ tak vykonával iba dôkazy v môj neprospech, čo je neprípustné. Nevykonanie navrhovaných dôkazov je porušením zásady rovnosti zbraní a práva na obhajobu. Nevykonaním dôkazov došlo objektívne k znemožneniu preukazovať moje tvrdenia. Základom každého procesu je totiž dokazovanie právne významných skutočností. Preto bolo esenciálnou povinnosťou mi umožniť vykonať všetky navrhnuté dostupné dôkazy preukazujúce a podporujúce moje tvrdenia. Takto som nebol subjektom ale iba objektom procesu, bez reálnej a účinnej možnosti preukázať v procese akékoľvek svoje tvrdenia a obranu. ...

4. ... V prípade existencie pochybností musí súd postupovať miernejšie (in dubio pro mitio), teda rozhodnúť v prospech obvineného (zásada in dubio pro reo). Vina obvineného musí byť preukázaná na základe dôkazov vykonaných v súlade s Trestným poriadkom.

... Je zrejmé že vyššie citovanými rozhodnutiami, ako aj konaním, ktoré im predchádzalo, bolo porušené moje právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... základné právo na spravodlivý súdny proces zaručené podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na obhajobu podľa Čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti potom sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na spravodlivý súdny proces zaručené podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na obhajobu podľa Čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu v Žiline sp. zn. 35 Tk 1/2014 zo dňa 09. 06. 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 7/2016 zo dňa 17. 02. 2016 porušené bolo.

2. Rozsudok Okresného súdu v Žiline sp. zn. 35 Tk 1/2014 zo dňa 09. 06. 2014 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 7/2016 zo dňa 17. 02. 2016 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Okresný súd v Žiline a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní uhradiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi... trovy konania...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného namieta porušenie svojho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti sťažnosti sťažovateľa poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodiť ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04). Ak ústavný súd pri predbežnom

prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu, ktorým prvostupňový súd schválil dohodu o vine a treste uzavretú medzi sťažovateľom a prokurátorom krajskej prokuratúry, mal sťažovateľ možnosť podľa druhej vety § 334 ods. 4 Trestného poriadku podať dovolanie z dôvodu zásadného porušenia svojho práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ túto možnosť aj využil a dovolanie podal. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku s tým, že sťažovateľom označený dovolací dôvod nebol splnený.

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 35 Tk 1/2014 zistil, že obsah dovolania, ktoré sťažovateľ v posudzovanej veci podal najvyššiemu súdu, je v zásade totožný s obsahom sťažnosti, ktorú podal ústavnému súdu. Najvyšší súd pritom v sťažovateľom namietaných skutočnostiach, podľa neho svedčiacich o zásadnom porušení jeho práva na obhajobu, nevzhladol naplnenie zodpovedajúceho dovolacieho dôvodu, a preto dovolanie sťažovateľa bez preskúmania veci na neverejnom zasadnutí odmietol.

Reálne uplatnená právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa, v ktorom namietal zásadné porušenie svojho práva na obhajobu napadnutým rozsudkom okresného súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva na obhajobu napadnutým rozsudkom okresného súdu, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku tých istých skutočností, ktoré už sťažovateľ namietal v podanom dovolaní.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch a o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa prvej vety § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010) považoval v posudzovanej veci lehotu na podanie sťažnosti za zachovanú aj vo vzťahu k napadnutému právoplatnému rozsudku okresného súdu, keďže sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená v zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehote od doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou v prvom rade zdôrazňuje, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95,

II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 3 ústavy ústavný súd poznamenáva, že napriek v časti II.1 tohto uznesenia konštatovanému nedostatku právomoci na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa v časti namietaného porušenia jeho základného práva na obhajobu napadnutým rozsudkom okresného súdu, v súlade s materiálnym prístupom k ochrane ústavnosti vzal pri posudzovaní namietaného porušenia označeného základného práva sťažovateľa do úvahy aj obsah napadnutého rozsudku okresného súdu a preskúmal aj postup predchádzajúci jeho vydaniu, keďže napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu a napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu o podanom dovolaní tvoria z hľadiska predmetu požadovanej ústavnej ochrany jeden celok (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

Základné právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ktorého obsah je konkretizovaný predovšetkým v príslušných ustanoveniach Trestného poriadku, zaručuje, že všetky oprávnené osoby budú mať čas na prípravu obhajoby, ďalej že budú mať možnosť pripraviť si obhajobu a že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Účelom práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (II. ÚS 8/96).

Podľa právneho názoru ústavného súdu (II. ÚS 34/99) právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby. Podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd. Jedným zo základných pravidiel týkajúcich sa ochrany základných práv je zásada nastolenia spravodlivej rovnováhy medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany garantovanej jednotlivými základnými právami. V prípade konfliktu medzi chránenými verejnými záujmami sa jeden zo záujmov nemôže

nadradit' nad iný tak, aby sa poprel účel ochrany priznanej inému chránenému verejnému záujmu. V okolnostiach posudzovanej veci ide o riešenie konfliktu medzi verejným záujmom na odhalení a potrestaní páchatel'a trestného činu a tými verejnými záujmami, kvôli ktorým sa ústavou priznáva právo na obhajobu.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo aj tým, že znalecké dokazovanie v posudzovanej veci bolo vykonané nezákonným spôsobom, keďže znalec vo svojom posudku najskôr dospel k záveru, že použitá zbraň (mačeta) a rozsah zranení poškodenej neboli spôsobilé privodiť jej smrť, a až pri doplnení posudku na základe pokynu prokurátora znalec ustanovil opačný záver. Takto doplnený znalecký posudok bol potom podkladom na zmenu právnej kvalifikácie skutku, zo spáchania ktorého bol sťažovateľ obvinený, na pokus vraždy. Podľa sťažovateľa mal byť znalec po doplnení znaleckého posudku vypočítaný a vo veci mal byť vypracovaný tzv. kontrolný znalecký posudok.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 35 Tk 1/2014, ku ktorému je pripojený aj vyšetrovací spis Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline ČVS: KRP-48/1-VYS-ZA-2014 (ďalej aj „spis okresného súdu“), vyplýva, že uznesením

vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: ORP-547/OVK-CA-2013 z 19. novembra 2013 bol na účely objasnenia skutočností dôležitých pre trestné konanie pribratý [REDAKOVANÉ], znalec z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia chirurgie a traumatológie (ďalej len „znalec“), ktorého úlohou bolo dať odpovede na otázky uvedené v uznesení. Znalec vo svojom znaleckom posudku č. 99/2013 z 22. decembra 2013 (ďalej len „znalecký posudok“) dospel okrem iného k záveru, že *„Pri útoku, ktorý bol vedený na oblasť hlavy, pričom si poškodená rukami kryla hlavu nedošlo k poškodeniu dôležitého orgánu pre život – mozgu. Útok na hlavu bol vedený väčšou intenzitou, opakovane, predmetom útoku bola mačeta, jej hmotnosť mi nie je známa. Zraňujúci predmet však neprenikol do lebečnej dutiny. Vzhľadom na uvedené skutočnosti som dospel k názoru, že v hodnotenom prípade nebola poškodená poranená takým rozsahom, že by to mohlo viesť k jej smrti.“*

Prokurátor krajskej prokuratúry pokynom sp. zn. Kv 25/13/5500 z 20. januára 2014 uložil vyšetrovateľovi požiadať znalca o doplnenie znaleckého posudku, keďže po oboznámení sa s jeho závermi dospel k záveru, že *„je nutné konštatovať, že znalecký posudok je potrebné doplniť, pretože znalec nemal k dispozícii predmet, ktorým bol vedený útok – mačetu, a preto nemohol riadne zodpovedať na všetky položené otázky“*. Prokurátor krajskej prokuratúry vyšetrovateľovi uložil, aby po vrátení *„predmetu č. 13 (mačety)“* z Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru tento predmet predložil znalcovi, a požiadal ho o doplnenie znaleckého posudku a o zodpovedanie nasledujúcich otázok:

„Či pri použití tohto predmetu – mačety a vedení útoku na hlavu je možné spôsobiť človeku smrť?“

Čo zabránilo zraňujúcemu predmetu – mačete preniknúť do lebečnej dutiny a poškodiť mozog poškodenej?“

Pri akej intenzite útoku by mohlo dôjsť k preniknutiu zraňujúceho predmetu – mačety do lebečnej dutiny a poškodeniu mozgu poškodenej?“

Ak by sa poškodená pred útokom nechránila rukami, aké poranenia mohla utrpieť?“

Boli útokom ohrozené aj iné časti tela poškodenej (napr. krk)? Ak áno, aké životne dôležité orgány boli ohrozené?“

Ďalšie významné skutočnosti súvisiace so zraňujúcim predmetom – mačetou.“

Vyšetrovateľ Policajného zboru na základe pokynu prokurátora krajskej prokuratúry prípisom sp. zn. KRP-48/1-VYS-ZA-2014 z 27. februára 2014 požiadal znalca o doplnenie znaleckého posudku.

Znalec v doplnení svojho znaleckého posudku z 5. marca 2014 okrem iného uviedol:
„Zraňujúci predmet je možné popísať ako mačetu s reznou hranou o hmotnosti 600 gr.

Predmetom, ktorým bol útok vedený na hlavu poškodenej vzhľadom na hmotnosť predmetu, intenzitu násilia, početnosti útokov mohlo dôjsť u poškodenej osoby k jej smrti.

... pri smere útoku a intenzite násilia ako aj hmotnosti zraňujúceho predmetu mohlo dôjsť aj k poraneniu veľkých žilových splavov uložených pod lebečnou klenbou s následnými závažnými poruchami mozgového tkaniva a poškodená by bola ohrozená na živote aj veľkou stratou krvi.“

V nadväznosti na uvedené vo vzťahu k tejto časti námietok sťažovateľa ústavný súd poukazuje na to, že podľa § 230 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku je prokurátor v rámci dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní oprávnený dávať vyšetrovateľovi záväzné pokyny na postup vo vyšetrovaní. Podľa prvej vety § 146 Trestného poriadku ak je znalecký posudok neúplný, treba požiadať znalca o doplnenie posudku. Až v prípade, že doplnenie posudku nevedlo k jeho úplnosti, je potrebné pribrať iného znalca (druhá veta § 146 Trestného poriadku). Postup prokurátora krajskej prokuratúry, ktorý dal vyšetrovateľovi pokyn, aby v záujme náležitého objasnenia veci požiadal znalca o doplnenie posudku, pri vypracovaní ktorého znalec nemal k dispozícii predmet (použitú zbraň) rozhodujúci pre objektívne zodpovedanie položených otázok, bol podľa názoru ústavného súdu v súlade s Trestným poriadkom. Doplnenie znaleckého posudku pritom nasvedčuje tomu, že práve charakter a vlastnosti použitej zbrane mali podstatný vplyv na závery znalca, predovšetkým čo sa týka spôsobilosti tohto predmetu spôsobiť poškodenej smrť. Ústavný súd tiež poukazuje na to, že sťažovateľ bol v predmetnom trestnom konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (ustanoveným obhajcom) a nič mu nebránilo v tom, aby v plnom rozsahu uplatňoval procesné práva obvineného ustanovené

v Trestnom poriadku vrátane možnosti namietania záverov podaného znaleckého posudku, resp. jeho doplnenia.

Ďalšiu časť námietok sťažovateľa uplatnených v sťažnosti podanej ústavnému súdu tvoria jeho výhrady, že pri uzatváraní dohody o vine a treste nemal vedomosť o právnej kvalifikácii skutku, k spáchaniu ktorého sa priznal, ako obzvlášť závažného zločinu vraždy v štádiu pokusu, ale domnieval sa, že skutok je kvalifikovaný ako trestný čin ublíženia na zdraví, pričom zo situácie, ktorá vznikla na hlavnom pojednávaní, bol „zmätený“. *Sťažovateľ argumentuje, že jeho obhajca ho „nedostatočne informoval o procesnej stránke veci“, pričom hlavné pojednávanie „bolo narýchlo prerušené a následne namiesto prejednávania veci bola schválená dohoda o vine a treste“.*

V súvislosti s posudzovaním námietok sťažovateľa ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: ORP-574/OVK-CA-2013 z 11. novembra 2013 bolo podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona na základe skutku podľa bodu 2. Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: ORP-574/OVK-CA-2013 z 11. novembra 2013 bolo začaté trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku a zároveň vznesené obvinenie sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) a d) Trestného zákona, a to pre skutok tvorený skutkom podľa bodu 1, ako aj skutkom podľa bodu 2.

Uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 11 Tp 31/2013 z 13. novembra 2013 bol sťažovateľ vzatý do väzby podľa § 87 ods. 2 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Opatrením Okresného súdu Čadca sp. zn. 11 Tp 31/2013 z 13. novembra 2013 bol sťažovateľovi podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku ustanovený obhajca [REDAKOVANÉ], advokát so sídlom v [REDAKOVANÉ]

Prípisom z 10. marca 2014, ktorý bol sťažovateľovi vo výkone väzby oznámený 14. marca 2014, vyšetrovateľ Policajného zboru upozornil sťažovateľa podľa § 206 ods. 6 Trestného poriadku, že jeho konanie, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby, „*bude na základe skutočností zistených v priebehu vyšetrovania, najmä doplneného znaleckého posudku [REDAKOVANÉ], znalca z odboru Zdravotníctvo a farmácia...*“ posudzované v časti skutku podľa bodu 1 ako týranie blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. d) Trestného zákona a v časti skutku podľa bodu 2 ako obzvlášť závažný zločin vraždy v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona k § 145 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Písomné upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie skutku bolo 14. marca 2014 doručené aj ustanovenému obhajcovi sťažovateľa.

Sťažovateľ 2. apríla 2014, teda už po zmene právnej kvalifikácie skutku, pred vyšetrovateľom Policajného zboru za prítomnosti substitučne zastúpeného obhajcu okrem iného vypovedal, že „... *ja som svoju manželku zabiť nechcel... a čo sa týka trestu, súhlasím s trestom, ktorý mi pôvodne hrozil, teda súhlasím s trestom 5-12 rokov*“.

Skutočnosť, že došlo k zmene právnej kvalifikácie skutku, zo spáchania ktorého bol sťažovateľ obvinený, bola výslovne uvedená aj v písomnom zázname o preštudovaní vyšetrovacieho spisu, ktorého sa po skončení vyšetrovania 16. apríla 2014 zúčastnil sťažovateľ, ako aj jeho substitučne zastúpený obhajca.

Právna kvalifikácia skutku podľa bodu 1 ako zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby a skutku podľa bodu 2 ako obzvlášť závažného zločinu vraždy v štádiu pokusu bola aj obsahom obžaloby prokurátora krajskej prokuratúry sp. zn. Kv 25/13 zo 6. mája 2014 podanej Okresnému súd Žilina. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že obžaloba sa podľa § 66 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku doručuje obvinenému do vlastných rúk.

K procesu uzatvárania dohody o vine a treste v posudzovanej veci vyplývajú zo spisu okresného súdu tieto skutočnosti:

Sťažovateľ pri výsluchu v prípravnom konaní 12. novembra 2013, teda pred zmenou právnej kvalifikácie skutku, uviedol: „*Na záver ešte chcem uviesť, že som bol poučený o tom, že prokurátor môže v tejto veci začať konanie o dohode o vine a treste, čomu som plne porozumel a k tomu žiadam a prosím prokurátora, aby začal konanie o dohode o vine a treste pre účely ktorého sa k predmetnému skutku mi kladeného v uznesení za vinu, plne priznávam.*“ Pri výsluchu 2. apríla 2014, teda už po zmene právnej kvalifikácie sťažovateľ uviedol, že „*v tomto štádiu k dohode (o vine a treste, pozn.) pristúpiť nechcem, s dohodou nesúhlasím*“.

Pri preštudovaní spisu po skončení vyšetrovania 16. apríla 2014 sťažovateľ po podaní návrhu na doplnenie vyšetrovania uviedol: „*Zároveň žiadam, aby dozorujúci prokurátor začal konanie o dohode o vine a treste.*“

V štádiu konania po podaní obžaloby sťažovateľ písomným podaním doručeným Okresnému súdu Žilina 16. mája 2014 žiadal „*o uzavretie dohody o vine a treste*“, pričom ďalej uviedol: „*Nie všetko z čoho som obvinený sa zakladá na pravde, pretože mnohý na mňa klamú a čo sa týka toho týrania je najväčšia lož. No aj tak trvám na uzavretí dohody o vine a treste.*“ Svoj záujem o uzavretie dohody o vine a treste sťažovateľ potvrdil aj na neverejnom zasadnutí 21. mája 2014, na ktorom okresný súd rozhodoval o ďalšom trvaní jeho väzby, kde uviedol: „*K môjmu písomnému podaniu uvádzam, že chcem uzatvoriť dohodu o vine a treste. Priznávam sa.*“

Na hlavnom pojednávaní 9. júna 2014 sťažovateľ za prítomnosti substitučne zastúpeného obhajcu opätovne prejavil vôľu uzavrieť dohodu o vine a treste, a keďže prokurátor, ktorý s dohodou súhlasil, nežiadal o vrátenie veci na postup podľa § 232 a § 233 Trestného poriadku, okresný súd hlavné pojednávanie v súlade s § 255 ods. 3 Trestného poriadku prerušil o 9.19 h na účely konania o dohode o vine a treste.

Zo zápisnice o konaní o dohode o vine a treste č. k. Kv 25/13/5500-40 z 9. júna 2014 vyplýva, že sťažovateľ bol prokurátorom poučený, že má právo vyjadriť sa okrem iného k tomu, „*či rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu*“. Sťažovateľ v rámci

konania o dohode o vine a treste vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol: „*Súhlasím so skrátenou formou konania a taktiež sa vzdávam práva na verejný proces. Prehlasujem, že rozumiem tomu, čo sa mi kladie za vinu. ... Prokurátorom mi bola vysvetlená právna kvalifikácia skutku. Priznávam sa v plnom rozsahu, že som sa dopustil konania uvedeného v obžalobe prokurátora... ktorá mi bola riadne doručená. Svoju vinu za toto konanie uznávam. ... Súhlasím, aby súd vydal rozsudok, ktorým bude uznaná moja vina (za, pozn.) obzvlášť závažný zločin vraždy v štádiu pokusu... a zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby...“*

Okresný súd pokračoval v hlavnom pojednávaní od 10.45 h a po predložení návrhu na schválenie dohody o vine a treste prokurátorom pristúpil ku kladeniu otázok sťažovateľovi podľa § 333 ods. 3 písm. a) až j) Trestného poriadku, pričom ako šiesta v poradí bola sťažovateľovi položená otázka „*či rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu*“, na ktorú, rovnako ako na všetky ostatné, odpovedal sťažovateľ „*áno*“. Následne predseda senátu udelil slovo na „*konečné návrhy*“, v rámci ktorých sa sťažovateľ vyjadril, že súhlasí so schválením dohody o vine a treste. Okresný súd nato vyhlásil rozsudok, ktorým schválil dohodu o vine a treste v znení, v akom bola dohodnutá medzi prokurátorom a sťažovateľom, a v akom bola predložená súdu.

Z už uvedeného je podľa názoru ústavného súdu zrejmé, že sťažovateľ, zastúpený ustanoveným obhajcom, mal preukázateľne v každom štádiu trestného konania vedeného voči jeho osobe vedomosť o právnej kvalifikácii skutku, zo spáchania ktorého bol obvinený, resp. obžalovaný. O uzavretie dohody o vine a treste sťažovateľ sám opakovane, v priebehu dlhšieho časového obdobia prejavil záujem a konanie o tejto dohode sám inicioval. Samotné uzavretie dohody o vine a treste medzi sťažovateľom a prokurátorom krajskej prokuratúry, ako aj jej schválenie okresným súdom potom prebehlo v súlade s procesným postupom ustanoveným v Trestnom poriadku. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že dodatočná zmena postoja sťažovateľa k jeho odsúdeniu nemôže sama osebe založiť porušenie ním označených základných práv podľa ústavy, resp. práva podľa dohovoru.

K námietke sťažovateľa, že jeho návrh na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov po preštudovaní vyšetrovacieho spisu bol vyšetrovateľom odmietnutý, ústavný súd uvádza, že oprávnenie policajta odmietnuť návrh na doplnenie vyšetrovania, ak ho nepovažuje za potrebný, je ustanovené v § 208 ods. 1 Trestného poriadku. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ po preštudovaní spisu po skončení vyšetrovania predložil vyšetrovateľovi list napísaný [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a tieto osoby navrhol vypočuť. Vyšetrovateľ po odmietnutí doplnenia vyšetrovania výsluchom uvedených osôb založil predmetný list do spisu ako listinný dôkaz.

K výhrade sťažovateľa, že „v prípade existencie pochybností musí súd postupovať miernejšie (*in dubio pro mitio*), teda rozhodnúť v prospech obvineného (zásada *in dubio pro reo*)“, ústavný súd poukazuje na to, že podľa § 232 ods. 1 Trestného poriadku jednou z obligatórnych podmienok začatia konania o dohode o vine a treste, a následne aj jej uzavretia a schválenia súdom je, že vykonané dôkazy nasvedčujú pravdivosti priznania obvineného. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že v posudzovanej veci bolo v prípravnom konaní vykonané rozsiahle dokazovanie vrátane výsluchu svedkov navrhnutých obhajcom sťažovateľa, znaleckého dokazovania znalcami z viacerých odvetví, analýzy DNA, obhliadky miesta činu či zaistenia vecných dôkazov. Prokurátor krajskej prokuratúry po vykonanom dokazovaní zjavne považoval dôkaznú situáciu za dostatočne preukaznú na podanie obžaloby a okresný súd následne za dostatočnú na posúdenie splnenia všetkých zákonnom ustanovených podmienok schválenia dohody o vine a treste. Ústavný súd pritom v ich postupe a rozhodnutiach nezistil nedostatky ústavnej intenzity.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že z odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa nevyplývajú žiadne jeho výhrady voči tomuto rozhodnutiu, keďže sťažovateľ všetky svoje námietky smeruje výslovne proti napadnutému rozsudku okresného súdu, resp. proti postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľom namietanými skutočnosťami, v dôsledku ktorých podľa neho došlo k porušeniu jeho označených práv, tak neexistuje príčinná súvislosť, ktorá by mohla viesť k záveru o ich porušení napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Na základe uvedeného, po preskúmaní sťažnosti, jej príloh a spisu okresného súdu vrátane vyšetrovacieho spisu dospel ústavný súd k záveru, že výkon právomoci všeobecných súdov v posudzovanej trestnej veci sťažovateľa bol ústavne konformný a že sťažovateľom napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov nie sú arbitrárne ani svojvoľné a nevykazujú také ústavne relevantné nedostatky, ktoré by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli reálne viesť k vysloveniu porušenia sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy, resp. označeného práva podľa dohovoru.

Ústavný súd preto na predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016